

УДК 94(477)(092

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Студ. В.С. Глембоцький, гр. БІТ-2-16

Науковий керівник доц. З.В. Захожай

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Розкрити особливості політичної діяльності М.Грушевського та його творчий та життєвий шлях. Проаналізувати стан вивчення проблеми. Опрацювати основні засадничі концепції державотворення політика, визначити вклад М. Грушевського в розвиток України та його значення для нас в теперішній час.

Об'єкт дослідження. Політична діяльність М. Грушевського, вплив його на формування державницького істеблішменту, та вклад у розвиток незалежності України.

Методи та засоби дослідження. Опрацювання історичних документів, наукових трактатів, вивчення періоду життя Михайла Грушевського та його творчого і наукового шляху.

Наукова новизна дослідження полягає у спробі, на основі вивчення періоду життя Михайла Грушевського, проаналізувати його політичну діяльність в Україні.

Результати досліджень.

Визначне місце в історії української політики кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. посідав Михайло Сергійович Грушевський – історик і патріот свого народу. Як політик М. Грушевський був засновником Національно-демократичної партії Галичини і Товариства українських поступовців у Києві, творцем засад Української незалежної держави, першим очільником Української Народної Республіки. У науковій творчості і політичній діяльності М. Грушевський вважав вищим мірилом любов до свого народу і до історичної істини. Основні позиції суспільно-політичних поглядів М. Грушевського випливають із його концепції історіософії. Колосальна ерудиція у сфері історії, літератури, мистецтва, гуманітарних наук загалом неминуче дала змогу вченому скласти своє розуміння суспільного процесу та політичного розвитку. Це засвідчує, зокрема, вступна лекція, яку М. Грушевський виголосив 30 вересня 1894 р. у Львівському університеті, і у якій виклав свою історіософію що визначала вихід на суспільно-політичну проблематику.

До активної політичної діяльності долучився з початком національно визвольної революції на початку 1917 року. Грушевський доклав великих зусиль, щоб надати стихійному українському руху організованості та активізувати культурне відродження та самосвідомість українського народу. Найближчим шляхом до самостійності вважав національно-територіальну автономію в складі федеративної Російської республіки. Опублікував працю під назвою «Вільна Україна». Брав участь у проголошенні І Універсалу Української Центральної Ради, та як голова парламенту добивався від Тимчасового уряду поступок Україні, але більшовицький переворот і невизнання ними УЦР, поклали край сподіванням про автономію. У листопаді 1917 року УЦР під головуванням М.Грушевського проголосила Українську Народну Республіку (ІІІ Універсал). Наступ більшовиків на Київ призвів до появи у січні 1918 року ІV Універсалу УЦР і за пропозицією М.Грушевського проголошення УНР самостійною, вільною і суверенною державою українського народу, але вже у лютому УЦР мала залишити Київ та перебратися до Житомира, звідки М.Грушевський з прибічниками намагалися заручитися військовою допомогою Німеччини у боротьбі з більшовиками.

За пропозицією Грушевського гербом УНР був затверджений тризуб, знак Володимира Великого, оскільки Київську Русь М.Грушевський вважав родоначальником української державності і пов'язував її лише з історією України, заперечуючи будь-які зв'язки Київської Русі з Росією. Під його керівництвом розроблялася Конституція незалежної УНР, згідно з якою Верховним органом влади УНР проголошувалися Всенародні збори, які безпосередньо здійснювали вищу законодавчу владу в УНР і формували вищі органи виконавчої та судової влади. Скликати Всенародні збори і проводити їх мав голова, обраний Всенародними зборами. За деякими версіями, був обраний президентом УНР. Це свідчить про демократичну направленість у політичних поглядах М.Грушевського і зацікавленість у незалежності країни, а не у владі, як у інструменті могутності. Через державний переворот у квітні 1918 року відійшов від політичної діяльності, знаходячись на території України нелегально продовжував займатися науковою працею, працював над підручниками з історії України для шкіл та вищих навчальних закладів, а через деякий час покинув Україну. В еміграції не покладаючи рук продовжував наукову і публіцистичну діяльність пов'язану з історією та культурою України.

У 1924 році повернувся до Києва та став дійсним членом Української Академії Наук. У 1929 р. загальні збори АН СРСР обрали М.С. Грушевського дійсним членом. Але з осені цього ж року влада почала погром історичних установ, створених М.Грушевським, а згодом і взагалі було ухвалене рішення про посилення ідеологічної боротьби з М.Грушевським. В результаті, більшість його поступовців і учнів було заарештовано і заслано, а сам Грушевський вимушений був згорнути свою наукову та громадську діяльність та жити у Москві. У 1931 році його заарештували як «керівника Українського націоналістичного центру», вигаданого чекістами, а у 1933 р. справу було закрито у зв'язку із «смертю» Грушевського. Виконання «вердикту» було заочним, Грушевський помер від сепсису, в результаті операції з видалення фурункула, проведеної лікарем, який не був хірургом, сам лікар відмовив Грушевському у проханні бути прооперованим його давнім і перевіреном другом.

Висновки. М.С. Грушевський є найвизначнішою громадсько-політичною постаттю кінця ХІХ – поч. ХХ ст., він вклав великий внесок у розвиток української науки, культури та світогляду, по-новому оцінив історію українського народу та дав поштовх розвитку історичного самопізнання і освіти. Політичні погляди М.Грушевського випереджали ситуацію в Україні та Росії, намагався проголосити незалежність України з демократичними заставами суспільства та збереження української національності. Цінував політичні погляди на розвиток державності Володимира Великого, критикував марксизм і ставив національні інтереси вищими за класові, які заважали боротьбі за національність. Це свідчить про обізнаність та спроби підібрати оптимальний шлях розвитку України

Своє завдання, як історика свого народу, Грушевський розумів дуже широко, і сумлінно і талановито його виконав. Великою заслугою Грушевського. як вченого, є створення цілісної концепції українського історичного процесу. Не меншими є і його заслуги перед народом як політичного діяча.

Михайлу Сергійовичу Грушевському, ми завдячуємо, що після майже 300-літнього національного поневолення і нищення, він доклав зусилля до згуртування доти роз'єданого, імперською політикою народу України, навколо ідеї державності, ,

Ключові слова: М.С. Грушевський, політична діяльність, творчий шлях, Центральна рада, Українська держава, незалежність.